

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Konrad Wytrykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Tomczyński

Ławnik SN Jacek Leśniewski

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w C. - E. T.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na posiedzeniu w dniu 12 czerwca 2019 roku

odwołania wniesionego przez obwinioną E. T.

od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym w W. z dnia 25 października 2018 r., sygn. akt PK I SD [...]

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku – Prawo o prokuraturze

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 152 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r., poz. 1767 ze zm.) nie uwzględnić wniosku Prokuratora Okręgowego w C. z dnia 6 listopada 2017 r. sygn. akt PO IV WOS [...] o obniżenie wynagrodzenia prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w C. - E. T.;

II. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawić do rozpoznania w orzeczeniu kończącym postępowanie dyscyplinarne.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w C. - E. T. zarządzeniem nr [...] Prokuratora Regionalnego w [...], sygn. RP III WOS [...] z dnia 31 października 2017 r. została zawieszona w czynnościach na okres 6 miesięcy tj. do dnia 30 kwietnia 2018 r. w związku z uzasadnionym podejrzeniem popełnienia deliktów dyscyplinarnych noszących jednocześnie znamiona przestępstw z art. 190 § 1 k.k. i art. 245 k.k.

Następnie, Prokurator Okręgowy w C. pismem z dnia 6 listopada 2017 r. złożył – jako przełożony dyscyplinarny, wniosek o obniżenie wynagrodzenia prokuratorowi E. T., uprzednio zawieszanej w czynnościach służbowych.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2018 r. sygn. PK I SD [...] działając na podstawie 150 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz. U. Z 2017 poz. 1767 ze zm.) przedłużył okres zawieszenia w czynnościach służbowych prokurator E. T. do dnia 30 września 2018 r. Postanowienie to zostało następnie uchylone postanowieniem Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej wydanym w sprawie II DO 2/18 i sprawa została przekazana sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, ponownie rozpoznając sprawę, odmówił przedłużenia zawieszenia w czynnościach służbowych prokurator E. T.. Postanowienie to zostało zaskarżone odwołaniem i sprawa do dziś nie jest prawomocnie zakończona.

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2018 r. sygn. RP III WOS [...] Prokurator Regionalny w [...] uchylił z dniem 23 sierpnia 2018 r. zawieszenie obwinionej w czynnościach służbowych.

W dalszej kolejności, postanowieniem z dnia 25 października 2018 r., wydanym w sprawie o sygn. akt PK I SD [...] Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym w W., uwzględnił wniosek Prokuratora Okręgowego w C. z dnia 6 listopada 2017 r. sygn. akt PO IV WOS [...] w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia do 50% E. T. – prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w C. i obniżył wynagrodzenie na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych,

tj. od dnia 31 października 2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r. do wysokości 50% wynagrodzenia.

W uzasadnieniu powyższego postanowienia, Sąd Dyscyplinarny wskazał, że prokurator E. T. pozostawała w zawieszeniu począwszy od dnia 31 października 2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r., wobec czego zasadne było uwzględnienie wniosku Prokuratora Okręgowego w C. w zakresie, w jakim trwało zawieszenie. W ocenie Sądu Dyscyplinarnego fakt uchylecia zawieszenia prokurator E. T. decyzją Prokuratora Regionalnego w [...] z dnia 22 sierpnia 2018 r. wywołał ten skutek, że po tym terminie nie było możliwe rozstrzygnięcie w kwestii obniżenia wynagrodzenia. Jednocześnie Sąd Dyscyplinarny wskazał, że uwzględniając zarówno stan prawny jak i ustalenia faktyczne związane z sytuacją prokurator E. T., nie zachodzą szczególne przyczyny i warunki pozwalające na inne ukształtowanie obniżenia wynagrodzenia niż w wysokości 50%.

Od tego orzeczenia odwołanie wniosła obwiniona E. T.. Zaskarżonemu postanowieniu obwiniona zarzuciła:

- 1) obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia a w szczególności art. 117 § 1 i 2, 129 § 1, 140, 381 k.p.k. polegającą na zaniechaniu przez Sąd Dyscyplinarny w W. zawiadomienia o terminie rozprawy drugiego obrońcy obwinionej adwokata A. K., pomimo pisemnego wniosku ww. obrońcy zawartego wraz z pełnomocnictwem w styczniu 2018 r. dotyczącego prośby o zawiadamianie obrońcy o wszystkich terminach czynności wyznaczanych w sprawie prokurator E. T. z uwagi na zgłoszoną chęć osobistego uczestnictwa, co spowodowało ograniczenie prawa do obrony obwinionej, zaniechania przez Sąd Dyscyplinarny w W. doręczenia odpisu postanowienia w niniejszej sprawie co pozbawiło ustanowionego obrońcę prawa do zaskarżenia zapadłej decyzji procesowej oraz merytorycznego rozpoznania sprawy pomimo zakazu zawartego w treści art. 117 § 2 i 381 k.p.k., co skutkowało już uchyleciem orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny w dniu 14.05.2018r w sprawie sygn. PK I OSD [...];
- 2) obrazę art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 462 § 1 k.p.k., polegającą na orzeczeniu wobec prokurator E. T. obniżenia

wynagrodzenia do wysokości 50 % za okres od dnia 31.10.2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r. pomimo, że obwiniona w dacie orzekania przez Sąd Dyscyplinarny w W. nie była już zawieszona w czynnościach prokuratora co stanowi warunek konieczny dla obniżenia wynagrodzenia a postanowienie o obniżeniu wynagrodzenia zgodnie z treścią art. 462 § 1 k.p.k. jest skuteczne od czasu jego wydania do czasu zakończenia terminu zawieszenia a nie działa wstecz tak jak to określił Sąd ponieważ stało się niewykonalne bo nie można potrącić wynagrodzenia prokuratorowi, który nie jest zawieszony;

3) obrazę art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze polegającą na modyfikacji przez Sąd Dyscyplinarny na wniosek Pierwszego Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego orzeczenia obniżenia wynagrodzenia do wysokości 50 % za okres od dnia 31.10.2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r. pomimo, że takiego wniosku nie złożył przełożony dyscyplinarny - Prokurator Okręgowy w C., który jest uprawniony do składania wniosków w zakresie obniżenia wynagrodzenia a co wynika z protokołu posiedzenia takiego wniosku nie złożył mimo tego, że po pierwszym orzeczeniu Sądu Dyscyplinarnego o obniżeniu wynagrodzenia prokurator E. T. do 70% i uchyleniu tego orzeczenia przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny w dniu 18.01.2018 r. powinien, zgodnie z treścią art. 443 k.p.k., zmodyfikować swój wniosek z dnia 06.11.2017 r. do 70% a po uchyleniu zawieszenia obwinionej w dniu 22.08.2018 r. w ogóle ww. wniosek cofnąć, jako bezprzedmiotowy;

4) obrazę art. 443 k.p.k. polegającą na orzeczeniu obniżenia wynagrodzenia do wysokości 50 % za okres od dnia 31.10.2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r. wbrew zakazowi reformationis in peius określone w tym przepisie albowiem obwiniona już wcześniej miała obniżone wynagrodzenie przez Sąd Dyscyplinarny do 70%, tj. pierwszy raz w dniu 14.11.2017 r. a w dniu 25.10.2018r Sąd rozpoznawał sprawę ponownie po uchyleniu orzeczenia przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny w dniu 14.05.2018 r., sygn. PK I OSD [...], na skutek odwołania obwinionej i obrońcy co skutkuje tym, że Sąd nie mógł wydać orzeczenia surowszego, co wcześniej zostało potwierdzone orzeczeniami wydawanymi w tej sprawie przez Sąd Dyscyplinarny;

5) obrazę art. 442 § 1 i 3 k.p.k. polegającą na tym, że Sąd Dyscyplinarny orzekający w dniu 25.10.2018 r. w ogóle nie zastosował się do zapatrywań prawnych i wskazań Odwoławczego Sądu Dyscyplinarnego uchylającego sprawę do ponownego rozpoznania w dniu 14.05.2018 sygn. PK I OSD [...], który w swoim orzeczeniu nałożył na Sąd Dyscyplinarny podczas kolejnego rozpoznania sprawy analizę akt głównych postępowania dyscyplinarnego prowadzonego w stosunku do Pani prokurator E. T. co do zasadności zawieszenia w czynnościach prokuratora, które toczy się obecnie pod sygn. akt PK I BP [...];

6) obrazę art. 4 § 1 k.k. polegającą na błędnym - sprzecznym z treścią tego przepisu stosowaniu w stosunku do prokurator E. T. nowej ustawy Prawo o prokuraturze w brzmieniu obowiązującym po 3 kwietnia 2018 r. pomimo tego, że co do obwinionej wszczęto postępowanie wyjaśniające w dniu 30.10.2017 r. i zawieszono ww. w czynnościach prokuratora w dniu 31.10.2017 r., w oparciu o ustawę Prawo o prokuraturze, w brzmieniu sprzed 3 kwietnia 2018 r. (tekst jednolity z dnia Dz.U. 2016 r., poz. 177), co zostało potwierdzone orzeczeniem Sądu Najwyższego z dnia 2 listopada 2016 r. sygn. OSNKW 2017/3/16, który to Sąd przesądził stosowanie art. 4 § 1 k.k. w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów a co zostało także potwierdzone w publikacjach Tomasza Janeczka i Adama Rocha dotyczących odpowiedzialności służbowej i dyscyplinarnej prokuratorów w świetle Prawa o prokuraturze i odpowiedzialności karnej, odpowiedzialności za wykroczenia oraz zawieszenia w czynnościach prokuratora w świetle Prawa o prokuraturze, opublikowanych w Prokuraturze i Prawie 2017/4/124-145, 2017/3/44-73, co skutkuje tym, że w stosunku do prokurator E. T. nie powinno się stosować instytucji sprzeciwu Prokuratora Generalnego wprowadzonego nową ustawą po 3 kwietnia 2018 r. a stare przepisy przedmiotowej ustawy dające Prokuratorowi Generalnemu prawo złożenia odwołania od decyzji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu [...] z dnia 12.04.2018 r. o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego także skutkują tym, że zawieszenie w czynnościach prokuratora E. T. od dnia 30.04.2018 r. ustało z mocy prawa zgodnie z treścią art. 150 § 4 ustawy Prawo o prokuraturze w brzmieniu sprzed 3 kwietnia 2018 r., gdyż w terminie 6 miesięcy od dnia zawieszenia nie wszczęto przeciwko E. T. postępowania dyscyplinarnego

co w konsekwencji powoduje, że decyzja o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego stała się skuteczna a dalsze czynności procesowe prowadzone w tej sprawie są contra legem a podkreślić należy, iż do badania istnienia przesłanek z art. 4 § 1 k.k. jest zobowiązany każdy organ orzekający w sprawie z urzędu.

Podnosząc powyższe zarzuty, obwiniona wniosła o umorzenie postępowania w sprawie obniżenia wynagrodzenia, jako sprzecznego z treścią art. 152 §1 ustawy Prawo o prokuraturze. Jako wniosek ewentualny obwiniona wskazała uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 436 k.p.k., który znajduje zastosowanie w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym na podstawie art. 171 ust. 1 ustawy Prawo o prokuraturze, sąd może ograniczyć rozpoznanie środka odwoławczego tylko do poszczególnych uchybień podniesionych przez stronę lub podlegających uwzględnieniu z urzędu, jeżeli rozpoznanie w tym zakresie jest wystarczające do wydania orzeczenia a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania.

Podkreślić należy, że treść podniesionych przez obwinioną zarzutów koncentrowała się na szeregu uchybień proceduralnych popełnionych przez sąd dyscyplinarny I instancji. Niemniej jednak wobec zasadności kluczowego dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zarzutu obrazy przepisu art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze bezprzedmiotowe dla dalszego postępowania jest rozpoznanie pozostałych zarzutów.

Odnosząc się do uznanego przez Sąd Najwyższy za zasadny zarzutu obrazy art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze wskazać należy, że w istocie orzeczone w zaskarżonym postanowieniu wobec obwinionej prokurator E. T. obniżenie wynagrodzenia do wysokości 50 % za okres od dnia 31.10.2017 r. do dnia 22 sierpnia 2018 r. nastąpiło pomimo tego, że obwiniona w dacie orzekania przez Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym w W. nie była

już zawieszona w czynnościach prokuratora, co stanowi warunek konieczny dla obniżenia wynagrodzenia.

W tym miejscu przywołać należy treść art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, wedle którego w przypadku gdy prokurator został zawieszony w czynnościach, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym, na wniosek przełożonego dyscyplinarnego, może obniżyć do 50% wysokość wynagrodzenia prokuratora na czas trwania tego zawieszenia.

Nie można podzielić stanowiska sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji, że dopuszczalne jest rozstrzygnięcie kwestii obniżenia wynagrodzenia z mocą wsteczną, w odniesieniu do całego okresu, w którym trwało zawieszenie.

W ocenie Sądu Najwyższego postanowienie o obniżeniu wynagrodzenia zgodnie z treścią art. 462 § 1 k.p.k. jest skuteczne od czasu jego wydania do czasu zakończenia terminu zawieszenia, ale nie może działać wstecz – tak, jak to określił sąd dyscyplinarny pierwszej instancji. Żadna norma prawna nie przewiduje bowiem takiego działania tego środka.

Należy również podkreślić, że obwiniona w dacie orzekania przez Sąd Dyscyplinarny w W. nie była już zawieszona w czynnościach prokuratora – wszak zarządzeniem z dnia 22 sierpnia 2018 r. sygn. RP III WOS [...] Prokurator Regionalny w [...] uchylił z dniem 23 sierpnia 2018 r. zawieszenie obwinionej w czynnościach służbowych, abstrahując w tym miejscu od kwestii nierozstrzygniętego do dziś przedłużenia zawieszenia po dniu 30 kwietnia 2018 r.

W ocenie Sądu Najwyższego warunkiem koniecznym obniżenia wynagrodzenia wynikającym wprost z treści art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze jest trwanie stanu zawieszenia w czynnościach służbowych. Decyzja o ograniczeniu uposażenia jest immanentnie związana z równoczesnym zawieszeniem w czynnościach służbowych prokuratora. Represyjność obniżenia wynagrodzenia, wzmacniając funkcję zabezpieczającą i wychowawczą zawieszenia, ma bowiem wzbudzić refleksję nad nieodpowiedzialnym zachowaniem obwinionego poprzez ekonomiczne oddziaływanie i skłonić go do przestrzegania porządku prawnego (podobnie: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt II DO 3/18).

Ograniczenie uposażenia musi być zatem jednocześnie powiązane z zastosowanym uprzednio środkiem dyscyplinarnym w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych. Sąd dyscyplinarny I instancji, nie zważył na to i zastosował ograniczenie uposażenia obwinionej pomimo tego, że środek w postaci zawieszenia w czynnościach nie był już wobec niej stosowany. Na marginesie należy jedynie zauważyć, że zdziwienie budzi rozpoznanie wniosku Prokuratora Okręgowego w C. z dnia 6 listopada 2017 r. sygn. akt Po IV WOS [...] o obniżenie wynagrodzenia prokuratorowi Prokuratury Rejonowej w C. - E. T. dopiero po upływie niemal roku od jego złożenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w związku z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 152 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze odmówił obniżenia wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia obwinionej w czynnościach służbowych.